

AGRÁRGAZDASÁGI FIGYELŐ

(Gazdasági folyamatok és statisztikai eredmények)

Agrárgazdasági Figyelő
V. évfolyam, 2. szám, 2013

2013. június 27.

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Bojtárné Lukácsik Mónika

lukacsik.monika@aki.gov.hu

Közreműködött

Agrárpolitikai Kutatások Osztálya

Ágazati Ökonómiai Osztály

Élelmiszerlánc Elemzési Osztály

Pénzügypolitikai Osztály

Piaci Információs Osztály

Statisztikai Osztály

Vidékpolitikai Kutatások Osztálya

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Főigazgató: Dr. Kapronczai István

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-3060

Fax: (+36 1) 217-7037

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

ISSN 2063 1707

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

Tartalomjegyzék

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi.....	3
Néhány alapvető élelmiszer kalkulált fogyasztói árcentruma (2012. IV.-2013. I. negyedév).....	3
A tavaszi mezőgazdasági munkák alakulása 2013. 05. 21-ig.....	4
2012. évi tógazdasági és intenzív üzemi haltermelés.....	5
Állatvágások a hazai vágóhidakon.....	6
Termelői és feldolgozói értékesítési árak.....	8
Kiskereskedelem.....	12
Külkereskedelem.....	12
A műtrágya értékesítés alakulása 2013. I. negyedévben.....	13
Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete.....	14
II. Mi történt az agrárgazdaságban?.....	16
III. Szemelvények az AKI kiadványaiból.....	20
Pénzügyi Hírlevél.....	20
Vidékfejlesztés a Közös Agrárpolitika 2014-2020 közötti időszakában.....	20
A beszerzési és értékesítési rendszer struktúrája és működési hatékonysága az agrárgazdaságban.....	20
A hazai pulykavertikum egy évtizedes fejlődési pályájának értékelése.....	20
A magyarországi bortermelés önköltségszámításának sajátosságai.....	21
A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2012.....	21
IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok.....	23
V. Gyakran feltett kérdések.....	33

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

I. Az elmúlt negyedév legfrissebb információi

Az Agrárgazdasági Figyelő első fejezetében azokat az információkat közöljük, amelyekkel az elmúlt három hónapban gazdagabbak lettünk. Az ágazatot jellemző, az elmúlt három évre vonatkozó statisztikai adatokat a IV. fejezetben adjuk közre.

Néhány alapvető élelmiszer kalkulált fogyasztói árcentruma (2012. IV.-2013. I. negyedév)

Az alapvető élelmiszerek előállításai, illetve forgalmazási költségeit eltérő mértékű, de folyamatos növeke-

dés jellemezte a 2012. év során. Ezek az elmozdulások különösen az év második felében az aszály alapanyag termelési szakaszra gyakorolt kedvezőtlen hatására vezethetők vissza. A növénytermelés alacsony terméseredményei miatt az előző időszakhoz képest magasabb önköltségek alakultak ki, ami a takarmányokon keresztül az állattartásban is érezte hatását.

1. táblázat: Néhány alapvető élelmiszer kalkulált fogyasztói árcentruma 2012. IV.–2013. I. negyedév

Megnevezés	Mértékegység	A vertikum				Nettó fogyasztói ár		ÁFA		Kalkulált bruttó fogyasztói árcentrum		Nettó fogyasztói ár KSH		Bruttó fogyasztói ár KSH		
		összes költsége		összes jövedelme		2012. IV. n. év	2013. I. n. év	2012. IV. n. év	2013. I. n. év	2012. IV. n. év	2013. I. n. év	2012. IV. n. év	2013. I. n. év	2012. IV. n. év	2013. I. n. év	
		2012. IV. n. év	2013. I. n. év	2012. IV. n. év	2013. I. n. év											
Tej 1 l-es 2,8%	Ft/l	191	192	7	6	198	198	36	36	234	234	196	195	231	230	
Trappista sajt 1 kg	Ft/kg	1335	1338	50	44	1385	1382	249	248	1634	1630	1362	1385	1608	1634	
Tejföl 20%-os 2 dl	Ft/2 dl	105	106	4	4	109	110	20	20	129	130	105	107	124	126	
Fehér kenyér 1 kg-os	Ft/kg	217	218	8	7	225	225	41	41	266	266	244	241	288	285	
Finomliszt 1 kg-os	Ft/kg	112	113	4	3	116	116	31	31	147	147	143	143	181	181	
Sertés húsok	Karaj	Ft/kg	1079	1081	40	35	1119	1116	302	301	1421	1417	1142	1125	1451	1429
	Comb	Ft/kg	1024	1026	38	34	1062	1060	287	286	1349	1346	1055	1065	1341	1353
	Tarja	Ft/kg	942	943	35	31	977	974	264	263	1241	1237	1005	998	1277	1268
Marha húsok	Felsál	Ft/kg	1682	1684	63	55	1745	1739	471	470	2216	2209	1912	1939	2429	2463
	Rostélyos	Ft/kg	1150	1151	43	38	1193	1189	322	321	1515	1510	1400	1400	1778	1778
Bontott csirke	Ft/kg	615	616	22	20	637	636	172	171	809	807	637	635	809	806	

Az év végére a bontott csirke költsége közel 8 százalékkal, a finomliszté 7, a kenyéré és a sertés-, marhahúsoké átlagosan 4 százalékkal emelkedett, mindössze a tejtermékeknél volt szerényebb az elmozdulás. 2013 év első negyedévében – az előző évben bekövetkezett változások után – csak minimális mértékben emelkedett tovább a vizsgált termékek összes költsége. A vizsgált fél-év során a legjelentősebb költségtöbblet (8 százalék) a lisztnél és a bontott csirkénél jelentkezett, míg a tej termékpályánál a viszonylag alacsonyabb (1-2 százalék)

növekedési mérték háttérben, az előző időszakot jellemző költségemelkedések állnak.

Árcentrumnak a termékpálya fázisok hozzáadott költségeinek és indokolt nyereségének az összegét tekintjük. Az aktuális árcentrum értékeket a költségek mellett a jegybanki alapkamat alapján számított méltányos nyereségigény határozza meg. A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa 2012. október 1. és 2013. március 31. közötti időszakban hat alkalommal, összesen 150 bázisponttal csökkentette a jegybanki alapka-

matot, míg 2012 első felében annak értéke változatlan maradt. Megállapítható tehát, hogy a minimálisnak tekinthető fogyasztói árat meghatározó mindkét tényező jelentősen változott a vizsgált félévben. Az egymással ellentétes irányú elmozdulások hatására 2012 utolsó negyedévében a tejvertikum termékeinél alig történt változás. Míg a tejföl eszmei fogyasztói ára minimálisan nőtt, addig a trappista sajté már pár forinttal csökkent is. A többi vizsgált termékénél nőttek a kalkulált fogyasztói árak. A költségek alakulásához hasonlóan, a lisztnél és a bontott csirkénél jobban, közel 7 százalékkal, a többinél 3-4 százalék közötti mértékben. Ezekhez az értékekhez viszonyítva 2013 első negyedévében összességében alig tapasztalható változás. A tejnél és a gabonavertikumnál a két negyedévet bemutató adatok megegyeznek, a többi termékénél pedig, szerény, de egyértelmű az árcentrum csökkenés a megelőző negyedévhez képest.

Ezen időszak alatt ugyanakkor a KSH által közölt tényleges fogyasztói árak változatosan alakultak, érte ez alatt mind a változás mértékét és annak irányát. Fontos megjegyezni, hogy az egymást követő hónapok között is mérhető különbségek alakultak ki az alapvető élelmiszerek bolti áraiban. A megfigyelt termékek ára 2012 utolsó negyedévében kivétel nélkül nőtt. Ebben, a költségek árakban való elismerésén túl, az év végi ünnepnepnapok is szerepet játszanak. Régi tapasztalat ugyanis, hogy karácsony-újév környékén a fogyasztók kevésbé ár-érzékenyek. Ezzel szemben 2013 első negyedévében csak a trappista sajt, a sertés comb és a marha felsál tényleges fogyasztói ára emelkedett, de ezek mértéke is már alacsonyabb, 1,5 százalék körüli volt. A finom liszt és a marha rostélyos átlagos bolti ára változatlan maradt, a vizsgálatba vont termékek többségét viszont az előző negyedévhez képest már olcsóbban kínálták a fogyasztók számára.

Az előállítási és forgalmazási költségek alapján kalkulált, valamint a tényleges fogyasztói árakról elmondható, hogy a két ár csupán egy termékénél, a bontott csirkénél, és csak 2012 utolsó negyedévben egyezett meg egymással. Ebben a negyedévben a tejtermékek és a sertéscomb a kalkulált fogyasztói áránál alacsonyabban kerültek a fogyasztókhoz, míg a termékek többségének

fogyasztói ára azonban, esetenként jelentősen meghaladta a kalkuláltakét. A két ár egymáshoz való viszonya a következő negyedévben sem javult lényegesen. A tejet, a tejfölt, sőt a bontott csirkét is a kalkulált árnál olcsóbban forgalmazták a boltokban. A lisztnél nem történt elmozdulás, a kenyérnél csökkent, míg a többinél nőtt az árak közti különbség. A legszembetűnőbb eltérés mindkét negyedévben, a liszt és a marhahúsok ára között tapasztalható. Meg kell említeni, hogy a tejfölnél, a két ár egymáshoz való viszonya változott a bemutatott félévben, ugyanis – hosszú idősort áttekintve – a tényleges ár, esetenként jelentősen meghaladta a számítottét.

A tavaszi mezőgazdasági munkák alakulása 2013. 05. 21-ig

A tavaszi vetésű szántóföldi növények vetésterülete 2 millió 273 ezer hektár, mely a tavalyi évtől 85 ezer hektárral marad el. Magágy-készítést a tavaszi növények alá 2 millió 351 ezer hektáron készítettek. Az őszi kalászosok fejtrágyázását 1 millió 408 ezer hektáron, a gyomirtásukat 1 millió 356 ezer hektáron végezték el.

A növények a fagyoktól nem szenvedtek komolyabb károsodást, az ősszel vetett kultúrák téli és kora tavaszi kipusztulása is csak kistérségenként jellemző. Több megyében miután elolvadt a hó, a következő időszakban nem esett csapadék. Aztán május első dekádjában már nagyon jókor jött az eső, igaz országszerte több helyen jéggel, kisebb felhőszakadással. Voltak megyék (pl. Békés, Heves, Csongrád), ahol az elmúlt 110 évben nem esett annyi csapadék átlagban januártól-májusig, mint az idei évben. (2010-ben május-júniusban hullott rekord mennyiségű csapadék.) Ahol a jég sok esővel érkezett, ott nem okozott komolyabb károkat a vetésekben, növény kultúrákban. A kukorica, napraforgó olyan fejlődési szakaszba ért, hogy nem érte ártalom és a kalászosokat sem tudta a jég megbontani. A repce virágzása a végén volt, így ott sem sérültek a szálak. A legelők pedig már majdnem kiszikkadtak több helyen a csapadék hiányában, így ott a májusi eső valóban aranyat ért.

2. táblázat: **Tavaszi vetések alakulása májusban**

Vetésterületek	Előírányzott munka (hektár)	Elvégzett munka (hektár)	Elvégzett munka az előírányzott százalékában
Tavaszi vetés összesen	2 315 121	2 272 906	98,2
Gabonafélék vetése összesen	1 438 784	1 412 554	98,2
tavaszi búza	11 118	8 029	72,2
tavaszi árpa	96 575	75 964	78,7
kukorica	1 258 296	1 261 227	100,2
napraforgó	598 936	591 489	98,8
Zöldségfélék	56 357	46 272	82,1
Gyümölcsfák telepítése	592	350	59,1

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Az árvízzel borított mezőgazdasági terület a jelentős időpontjáig ezer hektár, a belvízzel borított mezőgazdasági terület 26 ezer hektárra esett vissza, szemben az áprilisi időszakokkal, amikor még 172 ezer hektár volt. A nem művelt, veszélyesen, károsan átnedvesedett vagy vizenyős szántóterület 276 ezer hektárról 22 ezer hektárra csökkent áprilistől májusig.

Országosan 11 ezer hektáron pusztult ki az ősszel elvetett állomány, ebből a vízkár közel 10 ezer hektárt károsított. A kalászosok 9 ezer hektáron pusztultak ki, ebből a búza 6 ezer, a káposztarepce 2 ezer hektáron pusztult ki teljesen.

Tavaszi vetésű gabonából 1 millió 413 ezer hektáron került mag a talajba, ami 51 ezer hektárral kevesebb az elmúlt évhez képest. Kukoricát a tervezettnél megfelelően 1261 ezer hektáron, napraforgómagot 591 ezer hektáron vetettek. Burgonyát és cukorrépát azonos nagyságú területen 17 ezer hektáron ültettek. A borsó területe 18 ezer hektár. A paradicsom és paprika palántázását az elmúlt évhez képest 36 és 13 százalékkal kisebb területen tervezték. A gyümölcsfák telepítését 59 százalékosan teljesítették május 21-ig. Leginkább az őszibarackfa és meggyfa telepítésekkel maradtak el.

2012. évi tógazdasági és intenzív üzemi haltermelés

Halastó művelési ágban 2012-ben 37 ezer hektár tóterület szerepelt nyilvántartásban, ebből 26 ezer hektáron történt haltermelés. Az elmúlt év folyamán 50 hektár új halastó létesült és 186 hektár tóterületet rekonstruáltak. Hazánk tógazdasági haltermelésének 80 százalékát évek óta ugyanaz a három régió, Észak-Alföld,

Dél-Dunántúl és Dél-Alföld adja. A legtöbb halat Hajdú-Bihar, Somogy, Csongrád és Fejér megyében halászták le.

Az elmúlt éveket tekintve az étkezési halak előállításában csökkenő tendencia mutatkozik (csak 2011-ben volt 15 százalékos emelkedés). A tógazdaságok és intenzív haltermelő üzemek 21,4 ezer tonna halat termeltek 2012-ben, ebből az étkezési hal mennyisége 15,1 ezer tonna, mely az előző évhez képest 9 százalékkal csökkent.

Az étkezési pontytermelés 8 százalékkal marad el a 2011-es évtől. Az 1 hektárra jutó összes szaporulat 480 kg, az 1 hektárra jutó pontyszaporulat 377 kg. A megtermelt ragadozó halak mennyisége 2 százalékkal kevesebb az előző évihez képest. A csuka lehalászása 38 százalékkal, a fogassüllő 13 százalékkal csökkent, a harcsa pedig 20 százalékkal emelkedett.

Az akvakultúrás termelés a hazai igényeket teljes mértékben kielégíti. Minden halfajból termelünk annyit, amennyire szükség van. Tavaink meghatározó halfaja a ponty, amely az étkezési haltermelés 76 százalékát teszi ki. A hazai piacok keresett faja, az élő ponty, afrikai harcsa, busa, amur, továbbá a ragadozó fajok is kedveltek. Halexportunk 2012-ben is követte az utóbbi évek tendenciáját, mivel az mennyiségben és értékben is nagymértékben növekedett.

Intenzív rendszert 2012-ben 14 haltermelő üzem 15 telephellyel működtetett különböző halfajok tartására. Az étkezési haltermelés 1970 tonna volt, amely a megelőző évhez képest 5 százalékkal esett vissza. Az intenzív haltenyésztés 89 százalékát az afrikai harcsa teszi ki, de termelnek még tokféléket, pisztrángot és egyéb halfajokat is a zárt rendszerben.

3. táblázat: A tógazdasági haltermelés főbb mutatói 2012-ben

Szektor	Üzemelő tőterület (hektár)	Behelyezett anyag				Lehalászott anyag				
		Ponty	Növényevő	Egyéb	Összesen	Ponty	Növényevő	Ragadozó	Egyéb	Összesen
tonna										
Állami gazdálkodó szervezetek	3 968	933	288	66	1 287	2 311	700	102	100	3 212
Mezőgazdasági szövetkezetek	1 108	140	2	2	144	375	13	1	23	412
Halászati szövetkezetek	366	39	6	0	46	197	26	4	3	231
Horgász szervezetek	928	300	21	42	363	644	30	14	40	728
Más társas vállalkozások	16 920	3 477	540	156	4 172	10 102	1 687	311	496	12 596
Egyéb	2 792	437	106	48	591	1 528	253	53	97	1 931
Összesen:	26 083	5 327	963	313	6 603	15 158	2 710	483	761	19 111
2011. évi mutatók	24 364	5 968	1 057	405	7 430	15 689	2 947	495	1 119	20 250
2012/2011 (%)	107,1	89,3	91,1	77,3	88,9	96,6	92,0	97,7	68,0	94,4

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

Állatvágások a hazai vágóhidakon

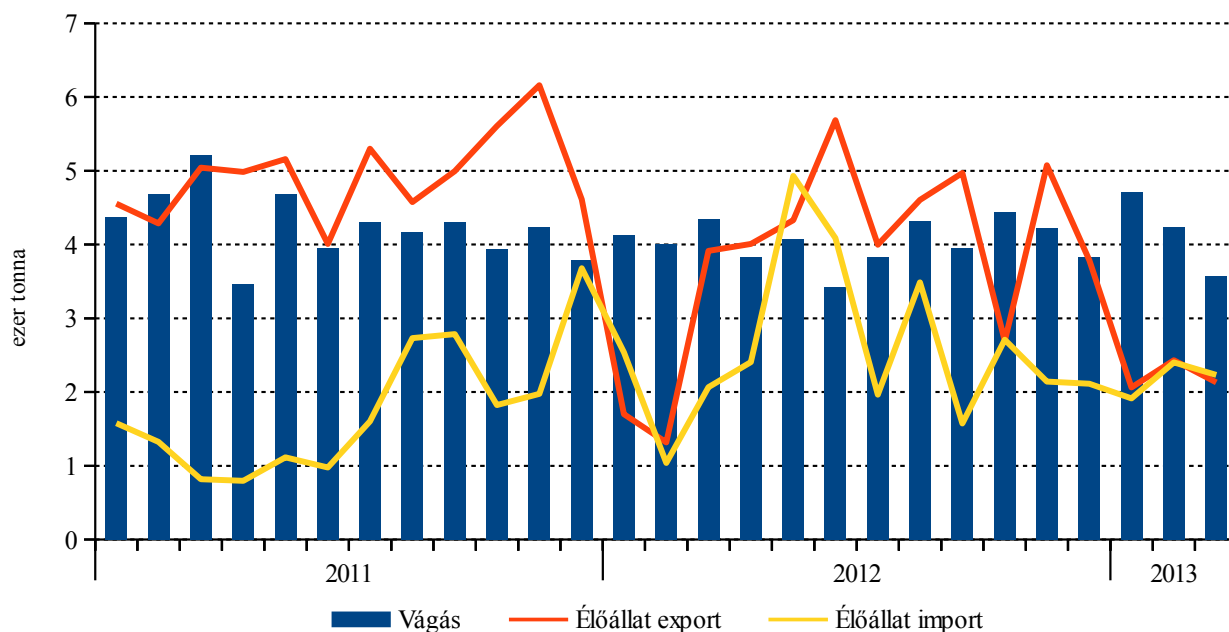
A vágóhidakon 2013. első negyedévében 24 ezer darab szarvasmarhát vágtak le, ami 1 százalékos növekedés a 2012. I. negyedéves adathoz képest. Élősúlyban számítva 12 ezer tonnát tett ki a vágás. A legnagyobb volument adó tehének vágási darabszáma 1,7 százalékkal, a borjak vágása 2,9 százalékkal, az üszök vágása pedig 25,1 százalékkal csökkent, a levágott fiatal marhák darabszáma a legjelentősebben, 37 százalékkal, az bikáké 31,8 százalékkal növekedett a 2012. I. negyedéves adatokhoz hasonlítva.

Vágósertésből 2013. I. negyedévében 932 ezer darabot vágtak, 9,2 százalékkal kevesebbet, mint az egy évvel korábbi időszakban. Az élősúly 8,9 százalékkal csökkent, a vágósúly 9,8 százalékkal lett alacsonyabb.

A bejelentett juhvágások mennyisége a 2012. I. negyedévéhez képest 10,5 százalékos növekedést mutat. Míg a tavalyi időszakban 2518 darabot, addig 2013 első három hónapjában 2783 darabot jelentettek. A vágáskori átlagsúly 35,9 kilogramm, ami 5,8 százalékos csökkenést jelent. A levágott bárányok száma 5,1 százalékkal haladja meg az előző év azonos időszakáét, miközben az átlagsúlyuk 31,4 kg-ról 30,5 kg-ra nőtt.

A baromfivágás 2013. I-III. hónapban 36 millió darab volt, ami egy év alatt 9,4 százalékkal esett vissza. A legjelentősebben a csirke vágások száma csökkent, 12 százalékkal kevesebb, mint 2012. I. negyedévében. A vágótyúk és kakas vágása 42,3 százalékkal emelkedett. Vágókacsából 5,3 millió darabot vágtak. A libavágás 509 ezer darab volt, ez 12 százalékos csökkenést jelent az elmúlt év azonos időszakához képest.

1. ábra: Vágóhidak szarvasmarha vágása és külkereskedelme élősúlyban

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

4. táblázat: Élőállat vágások alakulása

Megnevezés	2013. I-III.			2013. I-III./2012. I-III.		
	darab	élősúly tonna	vágósúly tonna	darab	élősúly	vágósúly
				Változás százalékban		
Szarvasmarha összesen	23 944	12 516	6 415	101,0	100,3	100,7
Sertés összesen	931 811	104 831	84 821	90,8	91,1	90,2
ebből: anyakoca	20 974	4 565	3 647	120,2	127,5	124,1
Juh összesen	2 783	100	48	110,5	104,0	97,8
Ló összesen	42	20	10	84,0	78,0	70,0
Vágóbaromfi összesen	36 212 572	113 231	88 854	90,6	91,1	91,1
ebből: csirke	28 010 203	65 082	51 067	88,2	88,5	88,3
tyúk és kakas	689 199	1 424	1 101	142,3	106,6	106,3
liba	508 587	3 664	2 797	88,4	94,9	94,8
kacsa	5 295 560	18 432	14 540	100,3	102,0	103,2
pulyka	1 709 023	24 632	19 351	90,2	89,6	89,4
Nyúl összesen	1 074 713	2 811	1 540	96,6	98,9	99,2

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

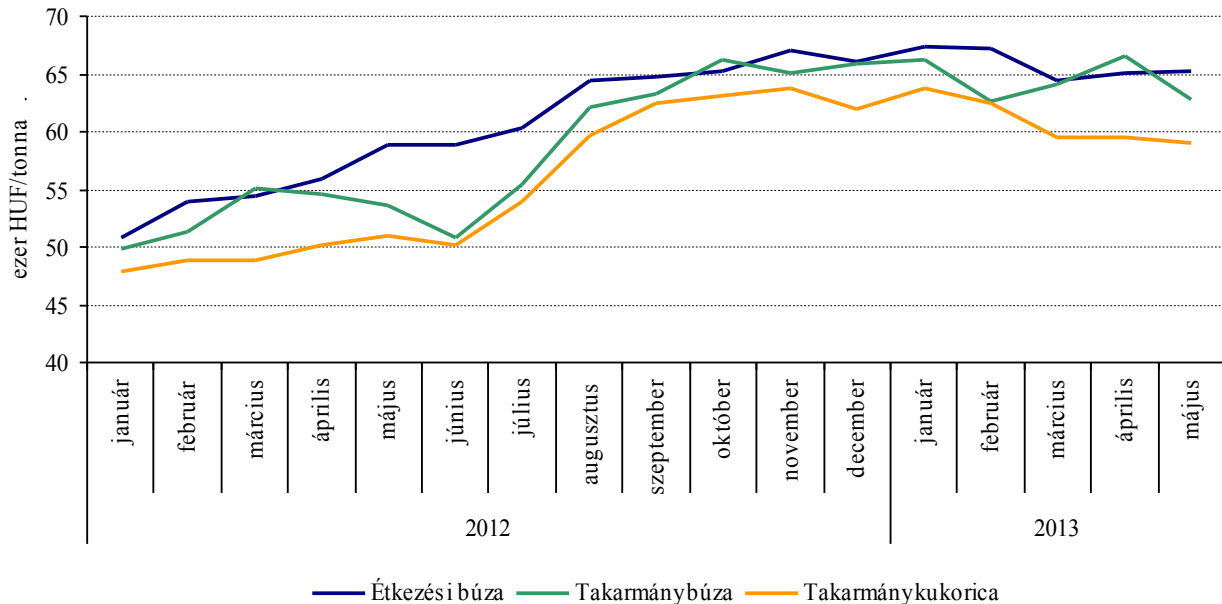
Termelői és feldolgozó értékesítési árak

A búza és a kukorica világpiaci ára csökkenő trendet követett 2013 első öt hónapjában. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a búza fronthavi jegyzése a január eleji 280-290 USD/tonna sávból 250-260 USD/tonna közötti tartományba ereszkedett május végére. A termény tőzsdei árának csökkenését a világ főbb búzatermesztő országainak kedvező terméskilátásai, és a 2013/2014. gazdasági évre rekordszintűre prognosztizált globális búza-kibocsátás eredményezte. A kukorica legközelebbi lejáratra szóló jegyzése a búzával megegyező tartományokban mozgott a vizsgált időszak elején és a végén. A két termény határidős árának változása márciusban és május első felében ugyanakkor jelentősen eltért egymástól. Márciusban a búza fronthavi jegyzése mérséklődött, a kukoricáé viszont a szűkös globális források következtében emelkedett, és egyre nagyobb (március közepén 13 százalékos) árelőnyre tett szert a búzával szemben.

Májusban az USA kukoricavetésének elcsúszása okozott aggodalmat a piacokon, emellett a hónap közepi lejáratváltás miatti pozíciózárások a termény legközelebbi lejáratra szóló árát 283 USD/tonnára növelték. A május 15-ei terminváltás a kukorica fronthavi jegyzésének 8 százalékos zuhanását okozta, a búza esetében a csökkenés minimális volt (1 százalék).

Magyarországon, a vidékfejlesztési tárca szerint kedvezőek a terméskilátások, a tavaszi és a nyár eleji áradások nem rontottak jelentősen a gabonafélék állapotán. A hideg időjárás miatt elhúzódó tavaszi munkálatokat behozták a gazdák, így a kukorica vetését az előirányzott terület egészén teljesítették. Az AKI PÁIR adatai szerint a búza és a kukorica termelői ára – a nemzetközi trendnek megfelelően – csökkent a belföldi fizikai piacokon 2013. január-május között: az étkezési búza ára 2 százalékkal, a takarmánybúzáé 6 százalékkal és a takarmánykukoricáé 5 százalékkal. A vizsgált hónapok átlagában ugyanakkor 20 százalékkal kellett többet fizetni az étkezési búzáért és 23 százalékkal a takarmánykukoricáért az előző év azonos időszakához viszonyítva.

5. táblázat: Az étkezési búza, a takarmánybúza és a takarmánykukorica termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

Az Európai Unióban a vágósertés termelői ára az év eleji csökkenés után februárban kezdett emelkedni, március közepén érte el az idei évben a legmagasabb szintet. Ez követően, május végéig ismét az árak mérséklődése jellemezte a közösségi sertéspiacot. Összességében a sertés termelői ára 6 százalékkal haladta meg 2013. január és május között a tavalyi év azonos időszakának

árszintjét. A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, az idén is követték az uniós árak tendenciáját. A hazai termelésből származó sertés termelői ára 479 forint/kg hasított súly volt 2013 első öt hónapjában, ami több mint 5 százalékos növekedést jelentett 2012 hasonló időszakához viszonyítva. A hízósertés kínálatát meghaladó kereslet miatt a vágóhidak az EU más

tagállamaiból vásárolták a vágáshoz szükséges alapanyag egy részét. Az importból származó sertések vágóhídi belépési ára 2013. január-május között több mint 4 százalékkal volt alacsonyabb, mint a Magyarországon hizlaltaké. Június elején a hízósertések kínálatának

csökkenése miatt az EU-ban és Magyarországon is emelkedett a sertés ára. A frankfurti árutőzsde jegyzései alapján a következő hetekben a sertésárak további növekedésére lehet számítani.

6. táblázat: **A fontosabb mezőgazdasági termékek termelői ára**

Megnevezés	Mértékegység	Ár		Változás (százalék)
		2012. január-május	2013. január-május	
Étkezési búza	HUF/tonna	54 599	65 690	120,3
Takarmánykukorica	HUF/tonna	49 385	60 852	123,2
Napraforgó-mag (ipari)	HUF/tonna	117 036	138 724	118,5
Repce	HUF/tonna	136 724	142 577	104,3
Vágósertés (valamennyi kategória)	HUF/kg hasított meleg súly	454,5	479,1	105,4
Vágócsirke	HUF/kg élősúly	256,5	299,0	116,6
Nyers tehéntej	HUF/kg	89,4	92,2	103,1

Forrás: AKI PÁIR

A nyerstej termelői átlagára 3 százalékkal, kiviteli ára 15 százalékkal emelkedett az év első öt hónapjában az előző év azonos időszakához viszonyítva, így a két ár közötti különbség 2013 májusára 15 forint/kg-ra nőtt. A kiviteli árak növekedését az okozta, hogy a nyerstejexport szempontjából meghatározó olaszországi piacon a nyerstej azonnali (spot) ára 12 százalékkal emelkedett a megfigyelt időszakban. A magas kiviteli árak ellenére Magyarország összesen 11 százalékkal kevesebbnyerstejet exportált, mivel a kiszállítások nagyobb hányadát adó termelők és kereskedők külpiaci forgalma 21 százalékkal visszaesett, ugyanakkor a feldolgozók 22 százalékkal több nyerstejet értékesítettek külföldön. A Trappista sajt belföldi eladása az 5 százalékkal emelkedő értékesítési árak mellett 9 százalékkal csökkent az év első öt hónapjában az egy évvel korábbihoz képest. A folyadéktej belföldi forgalmára kedvezően hatott a diszkriminatív árazás tilalmáról 2012-ben elfogadott törvény, aminek hatására az első negyedévben a dobozos tej importja 33 százalékkal csökkent, míg a 2,8 százalékos zsírtartalmú dobozos friss tejé 9 százalékkal, az 1,5 százalékos zsírtartalmú dobozos tartós tejé 133 százalékkal nőtt

2013. január-május között az előző év hasonló időszakához képest.

A Budapesti Nagybani Piacon számos primőr zöldség- és gyümölcsfaj jelent meg 2013 áprilisában és májusában. A kedvezőtlen tavaszi időjárás miatt csökkent a kínálat, ami magasabb termelői árakat eredményezett. A gömb típusú paradicsom termelői ára 8 százalékkal, a tölteni való, édes paprikáé 13 százalékkal emelkedett 2013. 12-24. hetében a tavalyihoz viszonyítva. Az ideai betakarítású, csomós kiszerezésű sárgarépát 13 százalékkal kínálták magasabb áron. A kigyóuborka termelői ára 20 százalékkal, a sárgadinnyéé 9 százalékkal nőtt. A spárga esetében viszont 11 százalékkal alacsonyabb árak jellemezték az idei év 12-24. hetét.

A belföldi szamóca a 16. héten az előző évinél alacsonyabb termelői áron jelent meg a Budapesti Nagybani Piac kínálatában. A hazai szamóca termelői ára 10 százalékkal csökkent (1070 forint/kg) a vizsgált időszakban. A 2012. évi gyenge cseresznyetermést követően, az idén több cseresznye termett. A belföldi cseresznye két héttel később, a 21. héten lépett a piacra, és termelői ára átlagosan 30 százalékkal maradt el (468 forint/kg) az egy évvel korábbtól.

7. táblázat: **Néhány termék feldolgozói értékesítési ára**

Megnevezés	Mérték- egység	Ár		Változás (százalék)
		2012. január-május	2013. január-május	
Finomliszt	HUF/kg	81,7	94,5	115,6
Napraforgóolaj, palackozott	HUF/liter	291,4	310,8	106,6
Sertés comb, csont nélkül	HUF/kg	829,6	888,7	107,1
Friss csirke egészben	HUF/kg	450,8	491,9	109,1
Étkezési tojás	HUF/darab	25,0	22,7	90,8
2,8% zsírtartalmú 1 l-es polytej	HUF/liter	135,0	137,0	101,5
2,8% zsírtartalmú 1 l-es dobozos tej	HUF/liter	142,5	143,9	101,0
Trappista sajt	HUF/kg	1 058,5	1 114,7	105,3

Forrás: AKI PÁIR

8. táblázat: **Néhány belföldi termesztésű zöldség- és gyümölcsfaj termelői ára a Budapesti Nagybani Piacon**
HUF/kg

Megnevezés	2012. 12-24. hét	2013. 12-24. hét	Változás (százalék)
Szamóca	1 195	1 070	89,5
Cseresznye	670	468	69,9
Paradicsom (gömb)	450	487	108,1
Paprika (tölteni való édes)	649	736	113,4
Sárgarépa (HUF/csomó)	163	185	113,2
Kígyóuborka	301	356	118,2
Sárgadinnye	448	487	108,7
Fejes saláta (HUF/darab)	127	149	117,7
Padlizsán	444	488	110,0
Spárga (fehér és zöld)	847	758	89,5

Forrás: AKI PÁIR

9. táblázat: **Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára 2013. 25. héten**

Megnevezés		Fogyasztói piacok							Kereskedelmi láncok (árfelmérés időpontja: június 17.)		
		Bp. Fővám téri csarnok	Bp. Lehel téri csarnok	Kecskemet	Pécs	Székesfehérvár	Győr	Debrecen	Auchan-Budaörs	Tesco-Budaörs	Metro-Budaörs
Élő	ponty	1 050	1 050	950	1 050	1 080	1 010	1 099	1159	1 159	1 015
	pontyszelet	1 600	1 680	1 800	1 745	1 750	1 740	2 000	1 099 ^{b)}	1 839	1 396 ^{b)}
	bőrös afrikai harcsa filé	-	-	2 300	-	-	2 285 ^{a)}	2 099	2 198 ^{a)}	2 199	2 196 ^{a)}
Friss	busa törzs	800	-	600	1 100	-	940	1 100	729 ^{b)}	919	926
	busa szelet	750	920	1 000	1 100	1 250	1 100	1 200	799 ^{b)}	919	1 027
	lazac filé	-	4 200	3 300	4 250	-	3 810	3 999	4 290 ^{b)}	3 799	3 999 ^{b)}

^{a)} Nyúzott. ^{b)} Akciós ár.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

10. táblázat: **Mezőgazdasági ráfordítások árindexei és az agrárrolló**

Megnevezés	az előző év azonos időszaka = 100 százalék		
	2011	2012	2013
	január-március		
Vetőmag	102,2	112,9	105,8
Energia	115,4	109,8	94,6
Műtrágya	134,6	117,7	97,7
Növényvédő szerek	99,8	107,4	103,3
Állatgyógyászat	102,9	103,1	105,1
Takarmány	138,2	98,9	126,7
Mezőgazdasági termékek termelői árindexe	145,2	97,7	116,7
Mezőgazdasági ráfordítások árindexe	116,0	105,4	106,7
Agrárrolló (termelői árindex/ráfordítások árindexe)	125,2	92,7	109,4

Forrás: KSH

A KSH közlése szerint 2013. január–márciusban a mezőgazdasági termelésráfordítási árai az előző év azonos időszakához viszonyítva 6,7 százalékkal nőttek, ami a folyó termelőfelhasználás árszínvonalának 7,5, és a mezőgazdasági beruházások árszínvonalának 1,8 százalékos növekedéséből tevődött össze. A folyó termelőfelhasználáson belül a takarmányárak nőttek a legnagyobb

mértékben 2013 első negyedévében (26,7%-kal), ezen belül az egyszerű takarmányok ára 33,4 százalékkal, míg a keveréktakarmányok ára 22 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel ezelőtt. A műtrágyák ára 2013 első negyedévében 2,3 százalékos csökkenést mutatott az előző év azonos időszakához képest. A visszaesést inkább az összetett műtrágyáknál lehetett megfigyelni

(4,3%), az egyszerű műtrágyák ára 1,4 százalékkal volt alacsonyabb.

A növényvédő szerek és az állatgyógyászati készítmények árai is nőttek: az előbbinél 3,3, az utóbbinál 5,1 százalékkal voltak magasabbak az árak, mint az előző év azonos időszakában. A mezőgazdasági beruházásokon belül a mezőgazdaságigép-beruházások árának 2,4, illetve az épületberuházások árának 1,2 százalékos emelkedése figyelhető meg. A mezőgazdasági termelőiár-index és ráfordításiár-index hányadosa az agráröllő. E mutató értéke 2013 első negyedévében 109,4 százalék volt, azaz 2012 azonos időszakához viszonyítva a mezőgazdasági termelői árak nagyobb mértékben emelkedtek, mint a ráfordítási árak.

Kiskereskedelem

A KSH „Gyorstájékoztatója” szerint 2013. I. negyedévében az országos kiskereskedelmi forgalom értéke folyó áron 1778,3 milliárd forint volt, 17,2 milliárd forinttal több, mint az előző év azonos időszakában.

2013. I. negyedévében az országos kiskereskedelmi forgalom közel fele az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletekben, egyharmada a nem élelmiszer-kiskereskedelemben és a fennmaradó 19 százaléka az üzemanyag-töltő állomások hálózatában realizálódott.

2013. I. negyedévében az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelmi egységek 857,8 milliárd

forint értékű forgalmat bonyolítottak le, 37,2 milliárddal (folyó áron 4,5%-kal) többet, mint egy évvel korábban, miközben az összes értékesítés volumene visszaesett.

Az első kéthavi 2,7–2,8 százalékos csökkenés márciusra (a húsvéti vásárlások miatt) enyhült (-1,1%), így negyedéves szinten az élelmiszer-kiskereskedelem volumene 2,2 százalékkal kevesebb lett, mint az előző év azonos időszakában.

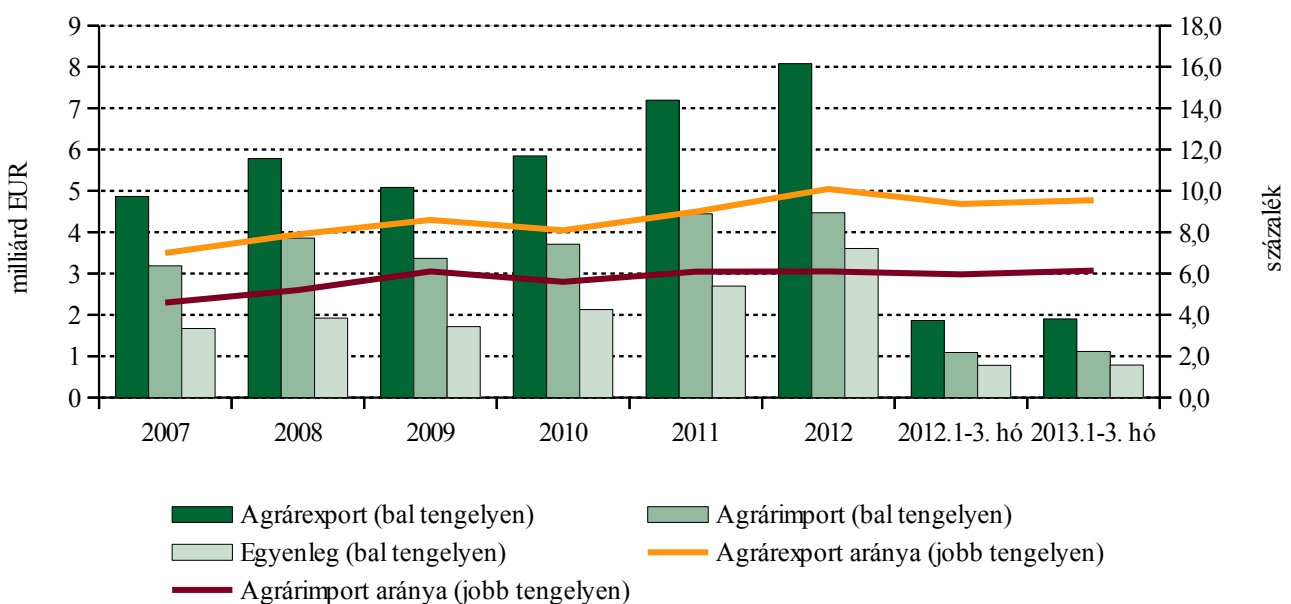
Az élelmiszer-kiskereskedelmen belül a forgalom döntő hányadát (90%) az élelmiszer jellegű vegyes üzletek adták. Itt az értékesítés volumene 0,7, míg az élelmiszer-, ital-, dohányáru-szaküzleteké 3,9 százalékkal csökkent egy év alatt.

Külkereskedelem

A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari termékek kivitelének értéke 1901 millió eurót, behozatalának értéke 1116 millió eurót ért el 2013 első negyedévében. Az export értéke 2 százalékkal, az importé 3 százalékkal magasabb, mint 2012 első negyedévében. Az agrár-külkereskedelem aktívuma 785 millió eurót ért el, amely 7 millióval volt több, mint a bázis időszakban.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek aránya a nemzetgazdasági exportból 9,5 százalékot, az importból 6,1 százalékot ért el 2013 első három hónapjában. ugyanezek az arányok egy évvel korábban, 2012 azonos időszakában hasonlóak (9,4, illetve 6,0 százalék) voltak.

2. ábra: Az agrár külkereskedelem alakulása

Forrás: KSH adatok alapján az AKI Statisztikai Osztályán készült összeállítás

Az Európai Unió az exportértékből 81 százalékkal (1534 millió euró), az importértékből 92 százalékkal (1030 millió euró) részesedett. Az exportérték az egy évvel korábbi szinten maradt, az importérték 5 százalékkal emelkedett. A régi tagországokból érkező import mérsékelten (+2 százalék), az új tagállamokból érkező importunk erősebben (+12 százalék) bővült. Az egyenleg 504 millió eurós értéke 10 százalékkal alacsonyabb, mint a bázis időszakban volt.

A legfontosabb partnerországok, amelyekkel a legnagyobb értékű forgalmat bonyolítottuk 2013 első negyedévében, a következők voltak: Németország, Románia, Szlovákia, Ausztria, Olaszország, Hollandia, Lengyelország és Csehország. Az agrárexport értékének kétharmadát ezen országok piacán történő értékesítés révén értük el, és ugyanebből a nyolc országból érkező agrárimport értéke a teljes agrárimportunk értékének háromnegyed része volt.

A teljes agrár-exportból az 5 legnagyobb értékű árucsoport – a gabonafélék, a húsfélék, az olajos magvak, az állati takarmányok és az italok, szesz, ecet termékek – részesedése 53 százalék volt. Az importunk kevésbé koncentrált. Az 5 legnagyobb importértékű árucso-

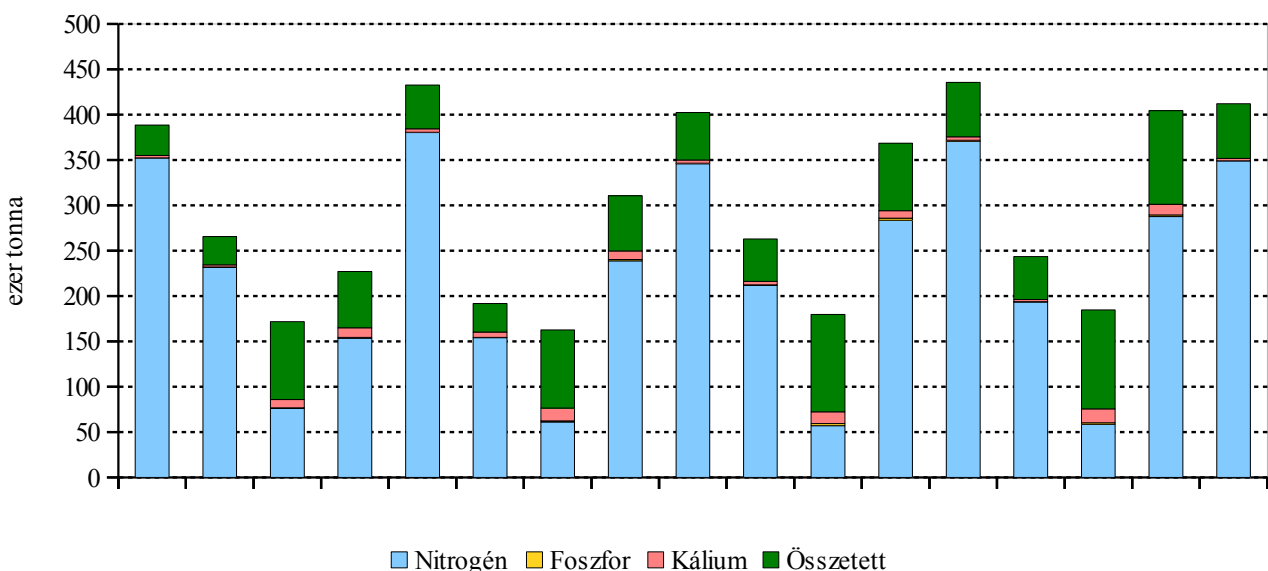
port – a húsfélék, az állati takarmányok, a különböző élelmiszerek, a tejtermékek tojás méz, valamint az olajos magvak – aránya a teljes agrárimportból 42 százalék volt 2012-ben.

A műtrágya értékesítés alakulása 2013. I. negyedévében

2013 I. negyedévében a közvetlenül mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya mennyisége 412 ezer tonna, értéke 38 milliárd forint volt. Az értékesített mennyiség és az érték 5-5 százalékkal kevesebb, mint 2012 I. negyedévében. A vizsgált időszakban az árak 2,3 százalékkal csökkentek 2012 I. negyedévéhez képest.

A mezőgazdasági termelők által 2013 I. negyedévében vásárolt műtrágya nitrogén-foszfor-kálium (NPK) hatóanyag tartalma 133 ezer tonna volt, 4 százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban. A nitrogén hatóanyag 6 százalékkal csökkent, a foszfor hatóanyag 15, a kálium hatóanyag tartalma 4 százalékkal emelkedett. Az NPK hatóanyag megoszlása 82:9:9 volt.

3. ábra: A mezőgazdasági termelők részére értékesített műtrágya mennyisége negyedévenként természetes súlyban

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatgyűjtése alapján

Természetes súlyban vizsgálva, a közvetlenül mezőgazdasági termelőknek értékesített 412 ezer tonna műtrágyából 352 ezer tonna egykomponensű, 60 ezer tonna pedig összetett műtrágya volt. Az egykomponensű, illetve az összetett műtrágyák aránya 85:15 volt. Egyszerű

nitrogén műtrágyából 349 ezer, kálium műtrágyából pedig 2,6 ezer tonna fogyott 2013 vizsgált időszakában. Az egykomponensű foszfor műtrágya értékesített mennyisége a jelentések alapján alig másfél száz tonna volt ebben az időszakban. Az egykomponensű nitrogén mű-

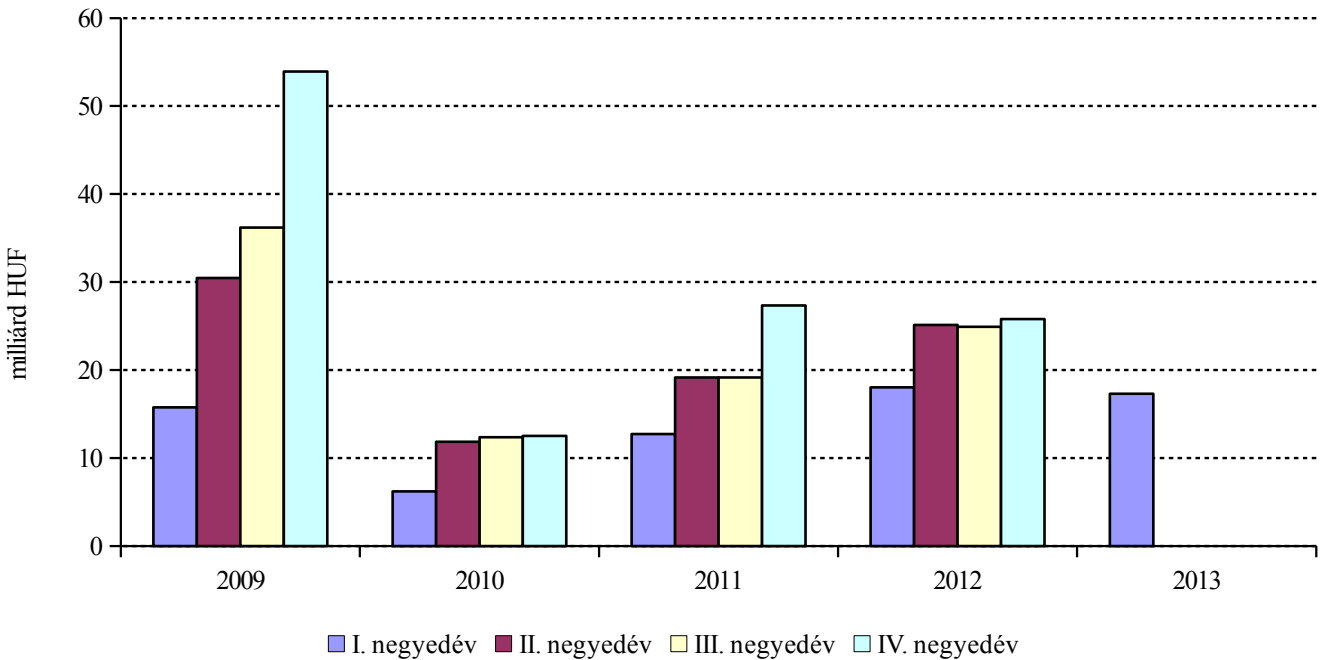
trágya mennyisége 6 százalékkal, az egykomponensű kálium műtrágya mennyisége 33 százalékkal maradt el az egy évvel korábitól.

A mezőgazdasági termelők körében „legnépszerűbb” egykomponensű műtrágya 2013. I. negyedévében is ammóniumnitrát (AN) és a mészammonsalétrom (MAS) volt. A bázis időszakhoz hasonlóan az egyszerű nitrogén műtrágya értékesítés több, mint háromnegyedét ez a két szer adta, és ebben az időszakban is tapasztalható volt a MAS arányának növekedése, illetve az AN arányának mérséklődése. Az összetett műtrágyák körében legkedveltebb NPK 15:15:15 aránya is csökkent az egyéb összetételek javára.

Mezőgazdasági gépforgalmazásunk piaci helyzete

Az új mezőgazdasági gépek vásárlására fordított összeg 2013. I. negyedévében 17,3 milliárd forint volt, amely 5 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakának gépberuházás értékétől. Csökkent a vezérgépek iránti kereslet, a traktorpiac 2013. I. negyedévében 10 százalékos, a kombájnpiac 7 százalékos csökkenést mutatott. Traktorokból 388 darab került a gazdálkodókhoz, 41 darabbal kevesebb, mint egy évvel korábban. Gabonakombájnokból 7 százalékkal csökkentek az eladások, amely 26 darab kombájn értékesítését jelentette 2013. január-március időszakában.

4. ábra: A forgalmazó szervezetek mezőgazdasági gép értékesítése mezőgazdasági végfelhasználóknak

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatgyűjtése alapján

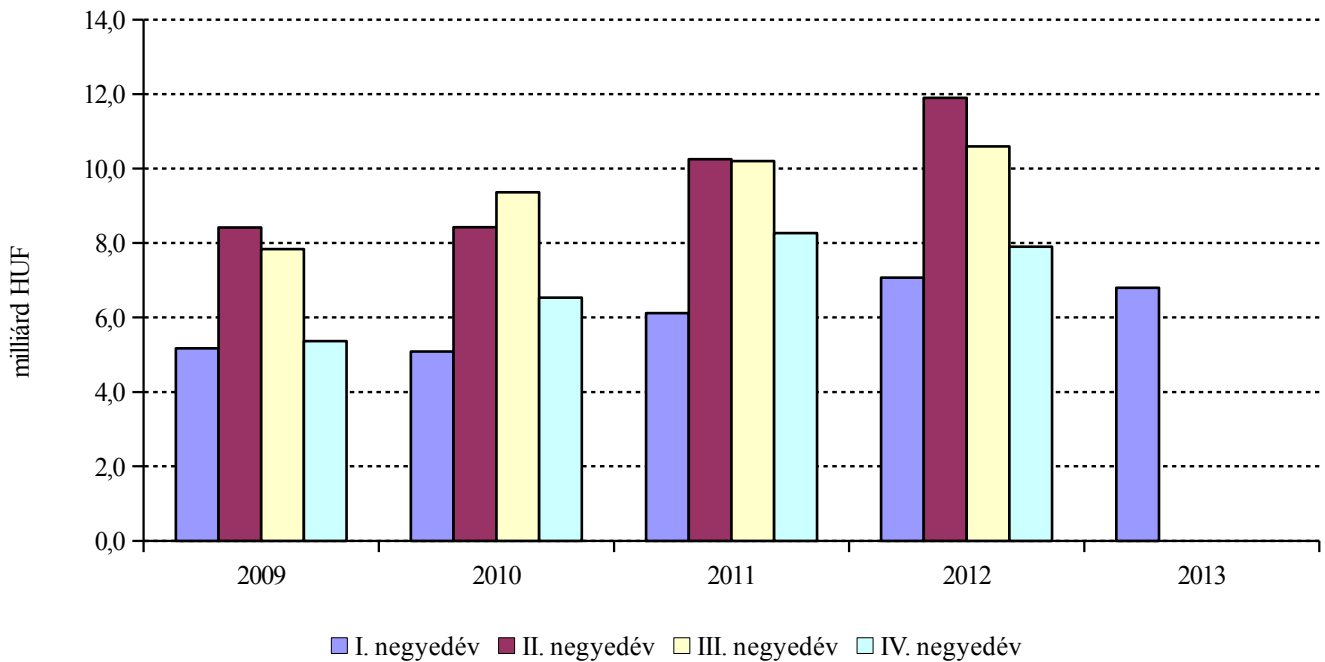
A munkagépek közül a legtöbb gépet évről-évre a talajművelőgépek közül vásárolják a magyar gazdaságok. A talajművelőgépek szegmensében széles hazai típusválaszték jellemző. A talajművelőgépek iránti kereslet élénkülése 2013. I. negyedévében is folytatódott. (+ 10 százalék). Az ekéknél 4 százalékkal, a magágykészítőknél 12 százalékkal nőtt a kereslet. Az új beszerzé-

sű ekékből 50 darab, a magágykészítőkből 192 darab fogyott 2013. I. negyedévében. Az új vető- és ültetőgépekből 266 darabot értékesítettek a forgalmazók, 15 százalékkal többet, mint 2012. I. negyedévből. A kukoricavető gépekből a bázisidőszak szintjén alakultak az eladások, a gabonavető gépekből pedig közel kétszer annyit értékesítettek, mint egy évvel korábban.

A tápanyag-visszapótlás gépeiből 21 százalékkal nőttek az eladások, 2013. I. negyedévében 361 darab került forgalomba. A szántóföldi permetezőgépeknél viszont 8 százalékos forgalomcsökkenés mutatkozott, összesen 115 darabot értékesítettek.

Alkatrészekre ugyanezen időszakban 6,8 milliárd forintot fordítottak a gazdálkodók, amely 4 százalékos csökkenést jelent az egy évvel korábbi értékhez képest.

5. ábra: A forgalmazó szervezetek mezőgazdasági alkatrész értékesítése mezőgazdasági végfelhasználóknak

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatgyűjtése alapján

II. Mi történt az agrárgazdaságban?

A második fejezetben az elmúlt három hónap főbb agrárgazdasági híreit közöljük egy-egy bekezdés erejéig.

Korábban indul az aratás, nagy az esély a jó termésre

Az őszi vetésű növények állapota nem indokolja a további várakozást, ezért a napokban elindulhat a nyár legnagyobb feladatának teljesítése. Ahogy a gazdák fogalmazznak, „szemre szép a határ”, tehát van rá esély, hogy a tavalyinál jobb legyen a termés. Az őszi árpa után egyből jöhet a repce, a borsó és a búza betakarítása, a sorrendről az érési állapot alapján döntenek a gazdálkodók. Idén is előfordulhat az a helyzet, hogy a repcét és a borsót a búza aratását megszakítva kell majd betakarítani.

Már bálázzák a szénát

Az állattartók is nagy munkában vannak, ők a szénát bálázzák. Takarmányhiány idén nem lesz, mint a tavalyi aszályos évben. A széna az előző évekhez képest ígértesnek tűnik. A csapadékos időjárás jót tett a fünek. Várhatóan ez a széna ásványi anyagokban, tápértékben messze felülmúlja a tavalyit. Ennek hasznát az állattartók élvezhetik és a széna ára is vélhetően megáll, nem fog az egekbe szökni.

A LEADER Program

Összesen 30 milliárd forintos támogatásra a forrás kimerüléséig lehet pályázni legkésőbb 2013. augusztus 31-én 18:00 óráig. A pályázatot már harmadszor hirdette meg a Vidékfejlesztési Minisztérium, idén azonban a LEADER Programból egyszerűbben igényelhetnek legalább 200 ezer, legfeljebb 50 millió forintos támogatást a pályázók közösségi vagy vállalkozási célú helyi fejlesztésekhez. A közösségi célok megvalósítását szolgáló elképzeléseket 100 százalékban, a vállalkozások fejlesztését szolgáló célok elérését 60-65 százalékos arányban támogatják. A támogatható projektek között van egyebek mellett a helyi termékek feldolgozása és piacra juttatása, a megújuló energiaforrások hasznosítása, a hátrányos helyzetű munkavállalók képzése, tájházak kialakítása, illetve komplex programok (például a horgászturizmus és a hozzá kapcsolódó fejlesztések) megvalósítása.

Magyar siker a svédországi nemzetközi erdészeti kiállításon

A farakat valós tömör térfogatának meghatározását szolgáló eszköz, valamint a falopásgátló biztonságtechnikai rendszer iránt volt a magyar kínálatból a legnagyobb érdeklődés a svédországi Jönköpingben megrendezett ELMIA WOOD nemzetközi erdészeti kiállításon. A kiállításon szereplő hat magyar cég a HITA támogatásával jutott ki a seregszemlére. A lengyel erdészeti tudományos intézet együttműködési lehetőséget ajánlott fel a Nyugat-magyarországi Egyetem Innovációs Központjának, a mobil tömör térfogat-meghatározó rendszer ottani alkalmazására. A falopásgátlóra pedig svéd, holland, lengyel, brazil, ír, ausztrál és izlandi cégektől is érkezett vételi ajánlat.

Uniós támogatást nyertek magyar borászatok

Sikeresen pályáztak uniós támogatásokra a magyar borászatok, a hús legnyereségesebb hazai társaság összesen 5,8 milliárd forintot nyert el az idén záródó hétéves uniós programozási ciklusban. Három önálló támogatással segíti a borászokat az EU a 2013-ig tartó jelenlegi pályázati időszakban. A hús legnagyobb adózás előtti eredménnyel rendelkező hazai borászat összesen 980 millió forint uniós forráshoz jutott csak ezen a három jogcímen a 2012. évi adatok alapján. Borászati gépbeszerzésre csaknem 830, szerkezetátalakításra több mint 80, míg a musttal történő alkoholfok-növelésre 74 millió forintot nyertek el a cégek. A legnyereségesebb cégek között a sikeres pályázók mellett olyanok is vannak, amelyek a 2007-2013 közötti pályázati ciklusban nem, vagy csak egészen kis összegű uniós támogatást tudtak vagy akartak lehívni. Ebben a programozási ciklusban a hazai borászatok a rendelkezésre álló uniós forrásokat jellemzően kapacitásteremtésre, illetve bővítésre, valamint a borászatokhoz kapcsolódó kiegészítő tevékenységek, profilok létrehozásához, elindításához használták.

Fokozott ellenőrzés

Fokozottan ellenőrzi a külföldről érkező zöldségeket és gyümölcsöket a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH). Az elmúlt hetekben öt szállítmányt, több mint 60 tonna terméket zároltak és vontak ki a forgalomból, 35 tonna burgonyát és 3 tonna almát

megsemmisítettek, egy 24 tonnás almaszállítmánynál pedig még tart a zárolást követő hatósági eljárás. Az elmúlt hetekben számos vizsgálatot végeztek a megyei NAV pénzügyőrei és a megyei kormányhivatalok növény- és talajvédelmi igazgatóságai. Ezek célja a minőség ellenőrzése mellett az országba beszállított jelöletlen, nem nyomon követhető zöldség- és gyümölcszállítmányok, illetve a forgalmazók felderítése. Az ellenőrzött tételek több országon keresztül, vélhetően Lengyelországból indultak, azonban az áru jelöletlensége miatt a származás azonosítása nem volt lehetséges. A nem nyomon követhető, jelöletlen tételeket minden esetben zárolták és megsemmisítették.

Tokaj zárt borvidék lesz

Zárt borvidékké nyilvánítanak Tokajt a helyi borászatok és pincészetek érdekében. Jelenleg is egyeztet róla a minisztérium és a helyi hegyközség, hogy milyen részletes feltételek mellett lehet majd zárt borvidékké tenni Tokajt. Ez azt jelenti, hogy a jövőben csak a borvidéken palackozott borok hozhatóak majd tokaji borként forgalomba. Az utóbbi időben ugyanis elterjedt gyakorlat lett, hogy a borvidéken termelt szőlő értékesítése után abból más borvidék felvásárlói készítettek és forgalmaztak tokaji bort, sokszor a helyi borászok termékeinél sokkalta olcsóbb áron.

Agrárkamari kártyával juthatnak kedvezményes szolgáltatáshoz a gazdák

Viszonylag hamar kézzel fogható eredményekre váltna a stratégiai megállapodás pontjait a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara. A kamarai tagok kedvezményes adózásával kapcsolatban hamarosan megindulnak a szakértői egyeztetések, egyszerűsítés várható a gázolaj visszatérítésben. Emellett kamarai kártyával juthatnának kedvezményes szolgáltatásokhoz a tagok. Egy-két hónapon belül elindulhat a kedvezményeket kínáló kamarai kártya. Az elképzelések szerint a kamara által a tagoknak kibocsátott kártyával egyes szolgáltatások igénybevételekor meghatározott kedvezményekre lesznek jogosultak a kártyabirtokosok. A kedvezményes szolgáltatások között többek között a banki, illetve telekommunikációs szolgáltatásokat említette, de a kört folyamatosan bővítenék majd. A cél az, hogy a tagok nagy része a befizetett tagdíjnál nagyobb összeget tudjon ennek révén megspórolni. Emellett számos új lehetőséget és hatékonyabb érdekérvényesítést jelent a magyar mezőgazdaság számára a kormánnyal kötött stratégiai megállapodás.

Idén is egyeztetik a dinnye árát

Idén is tárgyalóasztalhoz ülteti a dinnyepiac szereplőit (Magyarországi Dinnyetermelők Szövetsége, Fruit-Veb Hungary szakmaközi szervezet, a nagyobb áruházláncok, a kereskedők képviselői) a vidékfejlesztési tárca. A kormányzati fellépésnek köszönhetően jelentősen javult a termelők piaci helyzete, s ennek következtében jóval nagyobb területen vetették el a lédús gyümölcsöt.

Cél, hogy a hazai vásárlók jó minőségű magyar dinnyéhez jussanak, a termelők pedig ne kényszerüljenek veszteséggel értékesíteni árujukat. Idén a dinnye mellett a magyar alma, paprika és barack vásárlása, fogyasztása céljából is indul népszerűsítő kampány. A kormányzati fellépés eredményeként az elmúlt években sikerült kiszorítani a hazai piacról a gyenge minőségű külföldi dinnyét, és ezáltal stabilizálni lehetett az árakat is.

Vidéki életmód, helyi termékek, falusi turizmus

A vidék szellemi és kulturális értékeinek feltárásával, népszerűsítésével erősíteni Baranya, Somogy, és Tolna falusi vendéglátóinak, helyi termék-előállítóinak forgalmát a Dél-dunántúli Falusi Turizmus Klaszter, mely 2015 elejéig 40 millió forintot költ e tervei megvalósítására.

A vidéki örökség útjai elnevezésű, 34 millió forint európai uniós támogatást élvező projekt részeként a klaszter közreműködik az épített örökséget, a vidéki életmódot bemutató tematikus utak összeállításában, fesztiválok szervezésében, helyi termékek, azon belül lekvárok, pálinkák, sajtok, sonkák minősítésében, és szakmai tanácsokkal látja el az ágazat szereplőit.

Védelmet kap a természetes vizek halállománya

Négyszázezer horgász számára fontos üzenet, hogy már ebben az évben védelmet kap a természetes vizek halállománya. Az Országgyűlés által június 10-én elfogadott halgazdálkodási kerettörvény széles társadalmi vita alapján született meg. Újdonsága, hogy a halgazdálkodásról szól, a jogszabály a természetes vizeknek a horgászok szempontjából történő kezelését célozta meg.

A természetes vizek kezelője az állam, amely azonban a vizeket a horgászok kezelésébe adja, ugyanakkor az édesvízi halászatnak is van jogosultsága, szükséges a szelektív halászat, az invazív (nem őshonos) fajok viszszaszorítása. Hatályba léptetését szeptemberre tervezik, amikor el kell készülnie a miniszeri rendeletnek.

A horgászat és a horgászok száma jelentős gazdasági súlyt képvisel. Cél a kiemelkedő horgászturizmus megvalósítása az országban, és ezt szolgálja például a turista

horgászjegy bevezetése is. A precíz szabályozással a törvény komoly szerepet fog betölteni például a halvédelem és az élőhelyek megújításában is.

Készül az új zöldség-gyümölcs ágazati stratégia

Heteken belül elkészül, így legkésőbb az őszi ülés-szakban a parlament elé kerülhet a zöldség-gyümölcs ágazati stratégia, amelynek egyik fontos célkitűzése 1 millió tonnával emelni a magyar zöldségtermesztés éves mennyiségét.

A kormány mindenképpen szeretné lekötni a 2007-2013-as uniós fejlesztési ciklus utolsó, ez év végéig elérhető forrásait. Öröndetes, hogy a következőkben várhatóan nem csökkennek Magyarországon az érzékeny, munkaigényes agrárágazatokra fordítható EU támogatások. A versenyképesség támogatása érdekében várhatóan augusztus elején kertészeti gépek vásárlására és technológiák fejlesztésére írnak ki legalább 24 milliárd forint keretösszegű pályázatot.

Újabb lépés a sertésprogram végrehajtásában

A feketegazdaság visszaszorítása érdekében a kisebb vágóhidaknak is kötelező lesz az adatszolgáltatás az értékesített vágósertésről a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) központi adatbázisába. A sertésprogram folyamatos végrehajtásának része ez az intézkedés, amellyel csökkenthető a húsparban jelentős feketegazdaság.

A Vidékfejlesztési Minisztérium (VM) azzal, hogy egy jól működtetett, koherens információs és ellenőrzési rendszert vezet be csökken az ellenőrizetlen eredetű húsok aránya. Az intézkedéssel a vágóállatok azonosítása nyomon követhető a vágóhidra való szállítás időpontjától kezdve a vágási folyamaton át a feldolgozás megkezdéséig, a beraktározásig, illetve a kereskedelmi értékesítésig.

A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszerben is be kell jelenteni az árvíz okozta károkat!

A kockázatkezelési rendszer keretében nem fogadható el kárbejelentésnek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz (MVH) benyújtandó vis maior bejelentés.

A MVH felhívja a mezőgazdasági termelők figyelmét, hogy a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer keretében a kárenyhítő juttatás igénybevételének egyik előfeltétele a káresemény határidőben történő bejelentése. A kárbejelentést – mezőgazdasági árvíz kár vonatkozásában is – a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal honlapján közzétett bejelentőlapra a kárt szenvedett terület fekvése szerint illetékes megyei kormányhivatal

földművelésügyi igazgatóságához kell benyújtani, legkésőbb a káresemény bekövetkeztét követő tizenötödik napon. Az MVH felhívja a figyelmet, hogy a kárenyhítési rendszerben részt vevő gazdálkodók – érintettségük esetén – jelentsék be a káresemény bekövetkeztét a megyei kormányhivatalhoz, illetve ezen felül tegyenek vis maior bejelentést is, amennyiben az érintett területeikkel más támogatási intézkedésben is részt vesznek. A két bejelentés nem helyettesíti egymást.

A zöldgazdaságban keresett új szakmákra készítenek tantervet az agráregyetemek

A zöldgazdaság által igényelt új szakmákra dolgoznak ki tantervet az agráregyetemek. A Szent István Egyetem Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kara és konzorciumi partnerei, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kara, valamint a Nyiregyházi Főiskola Műszaki és Mezőgazdasági Kara 865 millió forint vissza nem térítendő, európai uniós támogatást nyert a projekt megvalósítására.

Az Ágazati együttműködés a hulladékgazdálkodás, a szennyvízkezelés és megújuló energia képzési rendszerének fejlesztése érdekében című projekt 100 százalékos EU-támogatásban részesült a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretéből.

Vadinvázió van Magyarországon

Megugrott a vadfajok, különösen az őzek, a vaddisznók és a gímszarvasok száma, melyek rájárnak a termésre, és a biztonsági intézkedések ellenére gyakran még az autópályákon is megjelennek.

A tavalyi vadászati szezonban több mint 5400 nagyvadat ütöttek el az utakon, az autók jelentős része totálkáros lett, a földekre "betörő" vadak pedig 2,2 milliárdos kárt okoztak a gazdáknak. Az 1960-as évekhez képest valóságos vadinvázió van Magyarországon és egész Európában. A kormány az Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalhoz fordult, hogy emelje a kilövési kvótákat.

Magyarország a FAO-ban

Magyarország is az Egyesült Nemzetek Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) legfőbb döntéshozó szervének tagja lett. Magyarország, Oroszország és Törökország a FAO tanácsának új tagja az európai régió képviselőjeként. A mandátum mostantól a következő három évre szól. Magyarország utoljára 1999-2001 között volt a tanács tagja.

Az, hogy Magyarországot beválasztották a tanácsba, elismerése annak, hogy hazánk aktívan vesz részt a FAO munkájában.

Példaértékű élelmiszerexport

A Fornetti a jó példa a magyar élelmiszerexportra, hiszen a cég termékei több mint 20 országba jutnak el

A Fornetti Franchise üzletek száma Magyarországon 2200, a külföldiekkel együttesen közel 5000 értékesítési ponton kaphatók a Fornetti pékáruk. A Fornetti Kft. tavaly 18 642 tonna pékárut értékesített Magyarországon. Naponta csaknem 2 millió ember fogyasztja világszerte a Fornetti termékeket. A Fornetti Magyarországon 700 főt foglalkoztat, közvetve pedig csaknem 12 000 ember számára jelent megélhetést a cég, amelynek tavalyi nettó árbevétele 12,6 milliárd forint volt, adózás előtti eredménye elérte a 748 millió forintot.

Gazdapiac nyílt a bevásárlóközpont mellett

Bevásárlóközpont mellett működő gazdapiac nyílt meg a fővárosban a WestEnd City Center Váci út felőli oldalán. Ettől kezdve a gazdák jelen vannak "a plázák világában". Ez pedig azt jelzi, hogy tovább erősödik a vidék és a nagyvárosok kapcsolata Magyarországon. A most megnyitott termelői piac mindenki számára

előnyös. A fogyasztók minőségi magyar élelmiszerhez juthatnak hozzá, frissen közvetlenül a termelőtől. A gazdálkodók számára pedig a közvetlen értékesítés jelent nagy előnyt. Az agrártárca szerint minden pláza mellett van helye a termelői piacnak.

Önfoglalkoztató program indul

Európai uniós támogatásból termelőiskolát alapítottak a Veszprém megyei Küngösön. A projekttel a hátrányos helyzetűek önfoglalkoztatóvá válását segítik elő.

A Szent Kinga Termelőiskola létrehozására az Új Széchenyi Terv innovatív foglalkoztatási kezdeményezés elnevezésű pályázatán 133 millió forintot nyertek, a támogatásból lehetőség nyílik arra, hogy a térségből 40 hátrányos helyzetű munkanélküli zöldség-gyümölcs-termesztő és -feldolgozó képzést kapjon, illetve önfoglalkoztatóvá váljon.

Az októberben induló képzések célja, hogy a mezőgazdasági hagyományokra épülve a családok saját ellátásra termeljenek zöldséget és gyümölcsöt, és megtanulják a termények házi és kisüzemi tartósítását.

III. Szemelvények az AKI kiadványaiból

Ebben a fejezetben az AKI gondozásában megjelent tanulmányok, háttéranyagok, agrárgazdasági információk rövid, fontosabb megállapításait ismertetjük.

Pénzügyi Hírlevél

A legutóbb megjelent szám, tájékoztatást nyújt a 2013. év első negyedévére vonatkozólag az agrár- és vidékfejlesztési támogatások összetételéről, jogcímenkénti aktuális felhasználásáról, valamint a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományáról, a lízingcégek és az ágazati csódráták alakulásáról.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások eredeti előirányzata 2013-ban 734,0 milliárd forint volt. Ezt az összeget növelték az előző évben fel nem használt vidékfejlesztési támogatások, így végül 825,6 milliárd forint áll rendelkezésre a költségvetésben. Ez a pénzügyi keret 175,6 milliárd forinttal meghaladja a 2012-ben kifizetett támogatások összegét. A teljes előirányzat több, mint fele kizárólag uniós forrásból megvalósuló támogatás, 9,4 százaléka nemzeti, 37,3 százaléka pedig EU társfinanszírozással működő támogatás. Március 31-ig az éves pénzügyi keret 30,1 százaléka, összesen 248,5 milliárd forint kifizetése történt meg, melynek mindössze 9,2 százalékat a központi költségvetés, 90,8 százalékat pedig az EU pénzügyi alapjai biztosították. Az EU által közvetlenül finanszírozott támogatások 40,0 százaléka felhasználásra került már az első negyedévben, a nemzeti támogatásoknál ez az arány 21,2 százalék, társfinanszírozással működő támogatásoknál pedig 18,1 százalék volt.

Vidékfejlesztés a Közös Agrárpolitika 2014-2020 közötti időszakában

Az elemzés a Közös Agrárpolitika keretei között 2014-2020 időszak alatt megvalósuló vidékfejlesztés mozgásterét mutatja be, kitérve a Magyarország szempontjából releváns, intézkedésszintű változásokra. A tanulmány a vidékfejlesztés mozgásterét meghatározó rendeletervezetek alapján rámutat, hogy a csökkenő vidékfejlesztési források ellenére a változások Magyarországra számára a gazdálkodói igényekhez jobban illeszkedő, kibővített intézkedési lehetőségeket, egyszerűbb megvalósítást kínálnak, miközben a korábbinál hangsú-

lyosabb elvárás az érintettek együttműködése, a fejlesztések összehangolása, az esetleges kockázatokra való tudatos felkészülés, valamint az újszerű, innovatív megoldások alkalmazása.

A beszerzési és értékesítési rendszer struktúrája és működési hatékonysága az agrárgazdaságban

A piacon a termékek széles köre versenyez a fogyasztók szűkös vásárlóerejét képviselő reáljövedelemért, ennek színhelye a termékpálya. A piac szerkezetének bonyolultabbá válásával a termékpálya koordinálása egyre nagyobb jelentőségű feladattá vált. Az élelmiszeripari termékpálya résztvevői közötti kapcsolatok harmonikus működése a piaci igényekhez történő alkalmazkodás nélkülözhetetlen feltétele. Az elemzés megállapítja, hogy a piaci kapcsolatok hatékony koordinációját jelentő vertikális integráció megvalósulásának egyik legnagyobb korlátja Magyarországon a megfelelő mennyiségű tőke hiánya, amelynek csökkentésében a banki finanszírozási lehetőségek kibővítése mellett az együttműködésen alapuló vertikális integrációk megerősítése jelenthet megoldást. A hosszú távú, hatékony piaci kapcsolatok stabil jogszabályi háttér megteremtését, a feketekezeskedelem visszaszorítását, a közös előnyök és érdekek érvényesülésének megteremtését igényli.

A hazai pulykavertikum egy évtizedes fejlődési pályájának értékelése

A pulykahús termelés 15 évig tartó töretlennek tűnő fogyasztás- és termelés növekedése 2010-től kezdve mélyrepülésbe kezdett. Magyarországon 2010-2012 között az egy főre jutó fogyasztás 7 kg/főről 5,8 kg/főre csökkent, míg a termelés több, mint 30 százalékkal esett vissza. Az inputköltségek ugrásszerű növekedése a baromfiágazatok közül a pulyka szektort érintette legérzékenyebben, annak ellenére, hogy termékpályája az állat-

tenyésztési ágazatok közül a legjobban integrált és strukturált. A pulykahús termelés alacsony szintű jövedelmezősége a feldolgozóig begyűrűzött. A szektor egyik legnagyobb integrátorának alapanyag termelése 2012-ben szűnt meg, majd 2013-ban egy alig két éve újra indult termelői tulajdonú vágóüzemet számoltak fel. A tanulmányban megállapításra került, hogy a pulyka termékpályájának szereplői közül az alapanyag előállítása (baromfi hizlalás) veszített legjobban jövedelmi pozíciójából. Ugyan a felvásárlási árak emelkedtek, az mégsem volt képes ellensúlyozni az energiaár és a takarmányár emelkedésének költségnövekedését. A 2006-2012-es évek vonatkozásában, míg a takarmány ára megduplázódott, a felvásárlási árak csupán 30 százalékkal emelkedtek. A vágó és feldolgozó üzemek jövedelem pozíciója hasonlóan alakult. Részben az élőbaromfi felvásárlási árának emelése, részben pedig az értékesítés átadási árak stagnálása, illetve csökkenése vetette vissza az feldolgozóipar jövedelmezőségét, így a szereplők nagy része veszteséggel zárta a 2012-es évet. Azon vállalkozásoknál, ahol az utóbbi években technikai- és technológiai fejlesztések történtek – konkrétan a ventilációt, itató, etető technológiát modernizálták – a költségek még a jelentős takarmányár emelések mellett is korábban tarthatók voltak.

A magyarországi bortermelés önköltségszámításának sajátosságai

A tesztüzemi adatok alapján az egyes főbb mezőgazdasági termékek – így a borszőlő – aktuális költség- és jövedelemhelyzetét elemző kiadvány minden évben megjelenik, ugyanakkor az ezt követő folyamat, a borkészítés és palackozás fázisáról már jóval kevesebb információ áll a rendelkezésre. Ezért a szerző az új anyagban kizárólag a bortermelés önköltségszámításával és annak sajátosságaival foglalkozik.

A kutatást primer és szekunder információk alapján készült el. Az eredmények azt mutatták meg, hogy a borászat mérete és működési formája (egyéni vállalkozás vagy gazdasági társaság) erőteljesen meghatározza a rendelkezésre álló költségadatokat pontosságát, lehatárolhatóságát. A kisebb méretű borászatok a magasabb önköltségi áraik miatt olyan alternatív értékesítési formákat keresnek, ahol ezeket a nagyobb költségeket a fogyasztói árakban is érvényesíteni tudják.

A fontosabb termékpályák piaci folyamatai 2012

A világ gabonapiacán az évszázad legforróbb és legszárazabb nyári időjárása hozamkiesést és ársokkot okozott. Az árupiacokon több termés határidős ára történelmi csúcstól ért el, ugyanakkor a világgazdasági válság, valamint a külkereskedelmi korlátozások elmaradása megakadályozták a még magasabb árszintek kialakulását. Magyarországon az étkezési búza termelői ára 17 százalékkal, a takarmánybúzáé 28 százalékkal, a takarmánykukoricáé 16 százalékkal emelkedett 2012-ben az előző évihez képest.

Az árutőzsdéken az olajos magvak és származékainak jegyzése – a gabonához hasonlóan – 2012 nyarán magas szintet ért el, ugyanakkor a terméskilátások javulása, a kereslet lenyhülése és átrendeződése, valamint a romló befektetői hangulat a terményárak visszaesését eredményezték az év második felében. Magyarországon a napraforgómag termelői ára 14 százalékkal, a repcemagé 10 százalékkal emelkedett 2012-ben 2011-hez viszonyítva.

A magyarországi sertésárak az előző évekhez hasonlóan, 2012-ben is követték az uniós árak tendenciáját. A vágósertés termelői ára 17 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi szintet. A sertéshús termékpálya többi fázisában kisebb mértékben emelkedtek az árak, mint a vágósertés termelői ára. Magyarország élő sertésből nettó exportőr, sertéshúsból nettó importőr volt 2012-ben.

Magyarországon a vágócsirke termelői ára 8 százalékkal emelkedett 2012-ben 2011-hez képest. A csirkehúsok feldolgozó értékesítési ára átlagosan 1-4 százalékkal volt magasabb a 2011. évinél. Az EU-ban a hagyományos ketrecek használata tilos 2012. január 1-től. A tartásmódváltás következtében a tojóállomány csökkent a Közösségben, ami hiányt okozott a piacon, és növelte a tojás importját. Magyarországon az étkezési tojás csomagolóhelyi értékesítési ára 42 százalékkal nőtt 2012-ben az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

A legnagyobb juhhúsexportőr országok kínálatának bővülése miatt csökkent a juhhús ára a világpiacra. Magyarország csaknem 3 százalékkal kevesebb bárányt értékesített a nemzetközi piacon 2012-ben az előző évi mennyiséghez viszonyítva. A könnyű bárány ára forintban kifejezve 1,5 százalékkal emelkedett 2012-ben az előző évihez képest.

A globális tejtermelés a kedvező árak miatt erőteljesen nőtt 2010-től. A túlkínálat hatására a tejtermékek világpiaci ára visszaesett 2012-ben. Magyarországon a nyerstej termelői ára stagnált, a megfigyelt tejtermékek

feldolgozói értékesítési ára nem változott jelentősen, míg fogyasztói ára jelentősen nőtt 2012-ben.

A zöldségfélék termése csökkent 2012-ben, ugyanakkor a gyümölcsöké az alma termésének növekedése miatt emelkedett. A zöldségfélék (friss, fagyasztott, dinnyével együtt) külkereskedelmi egyenlege pozitív maradt, és javult 2012-ben az előző évihez viszonyítva. A

zöldségfélék behozatala – a bőségesebb 2011. évi termés miatt – csökkent, míg a kivitele nőtt. A gyümölcs (friss, fagyasztott, déligyümölccsel együtt) külkereskedelmi egyenlege továbbra is negatív volt, de javult, mivel az export kisebb mértékben csökkent, mint az import.

IV. Az agrárgazdaságot jellemző adatok

Az Agrárgazdasági Figyelő negyedik fejezete csak táblázatokból álló, éves adatok összeállítását tartalmazza és az elmúlt 3 év összehasonlítását teszi lehetővé. Ez a rész állandó szerkezetű és minden negyedévben a legfrissebb adatok megjelenésének függvényében módosul.

11. táblázat: **A mezőgazdaság aránya a nemzetgazdaságban**

Év	A mezőgazdaság részaránya			Élelmiszeripari termékek, ital, dohányáru részaránya	
	GDP- termelésben	beruházásban	foglalkoz- tatottságban ^{a)}	fogyasztásban ^{b)}	exportban ^{c)}
	folyó áron, %		%	folyó áron, %	
2010	3,0	4,8	4,5	24,0	6,9
2011	3,8	5,6	4,9	24,5	7,5
2012 ^{d)}	3,2	5,8	5,2	..	8,2

^{a)} A munkaerő-felmérés adatai (erdőgazdálkodással együtt).

^{b)} A háztartások hazai fogyasztási kiadásaiból.

^{c)} SITC (ENSZ Nomenklatura) szerint nem tartalmazza a nyersanyagokon belül az olajos mag és olajtartalmú, állati olaj és zsír, növényi olaj és zsír, feldolgozott állati és növényi melléktermékeket.

^{d)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, AKI

12. táblázat: **Foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági ágak szerint**

Megnevezés	2011		2012		2013	
	január-március					
	ezer fő	előző év = 100 %	ezer fő	előző év = 100 %	ezer fő	előző év = 100 %
Mezőgazdaság	172,5	105,6	188,0	109,0	187,9	99,9
Ipar	1 148,4	101,6	1 144,5	99,7	1 124,0	98,2
Élelmiszeripar	122,7	100,7	125,3	102,1	131,5	104,9
Nemzetgazdaság	3 732,5	100,4	3 791,3	101,6	3 817,7	100,7

Forrás: KSH

13. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások éves források szerinti teljesülése

millió HUF

Forrás	Támogatások		
	EU-s	hazai	összesen
2009			
Nemzeti támogatások	-	120 280	120 280
EU társfinanszírozású támogatások	144 055	46 963	191 018
Közvetlen EU kifizetések	320 133	-	320 133
Összesen	464 188	167 243	631 431
2010			
Nemzeti támogatások	-	53 650	53 650
EU társfinanszírozású támogatások	116 417	40 013	156 430
Közvetlen EU kifizetések	283 772	-	283 772
Összesen	400 189	93 663	493 852
2011			
Nemzeti támogatások	-	64 914	64 914
EU társfinanszírozású támogatások	149 194	54 327	203 521
Közvetlen EU kifizetések	194 358	-	194 358
Összesen	343 552	119 241	462 793
2012			
Nemzeti támogatások	-	71 394	71 394
EU társfinanszírozású támogatások	169 257	61 338	230 595
Közvetlen EU kifizetések	347 991	-	347 991
Összesen	517 248	132 732	649 980
2013. évi aktuális előirányzat			
Nemzeti támogatások	-	77 469	77 469
EU társfinanszírozású támogatások	272 086	35 693	307 779
Közvetlen EU kifizetések	440 330	-	440 330
Összesen	712 416	113 162	825 578
2013. I. negyedévi kifizetés			
Nemzeti támogatások	-	16 409	16 409
EU társfinanszírozású támogatások	49 292	6 466	55 758
Közvetlen EU kifizetések	176 332	-	176 332
Összesen	225 624	22 875	248 499

Forrás: VM adatok alapján AKI szerkesztés

14. táblázat: **Földterület művelési ágak szerint**

ezer hektár

Megnevezés	2010	2011	2012
Szántó	4 322	4 322	4 324
Gyümölcsös	94	92	93
Szőlő	83	82	82
Gyep	763	759	759
Mezőgazdasági terület	5 343	5 337	5 338
Erdő	1 913	1 922	1 928
Nádas	65	65	66
Halastó	36	35	37
Termőterület	7 356	7 360	7 368
Művelés alól kivett terület	1 947	1 944	1 935
Földterület összesen	9 303	9 303	9 303

Forrás: KSH

15. táblázat: **Őszi vetésterület**

ezer hektár

Megnevezés	2010	2011	2012
Őszi vetés összesen	1 581	1 684	1 659
Gabonafélék vetése	1 323	1 411	1 462
ebből: búza	996	1 073	1 097
durumbúza	10	10	13
rozs	35	37	36
tritikálé	110	114	120
őszi árpa	172	178	196
Repce	258	272	197

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

16. táblázat: Növénytermelés hozamai

Megnevezés	Betakarított mennyiség			Termésátlag		
	ezer tonna			tonna/hektár		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Gabonafélék	5 299	5 690	5 649	4,7	5,1	..
ebből: búza	3 745	4 107	4 013	3,7	4,2	4,2
árpa	944	988	989	3,4	3,8	3,5
Szántóföldi növények						
Burgonya	488	600	560	20,4	25,9	25,5
Cukorrépa	819	856	740	59,1	56,5	41,8
Szója	85	95	97	2,3	2,3	2,8
Napraforgó	970	1 375	1 270	1,9	2,4	2,1
Kukorica	6 988	7 992	4 421	6,5	6,5	3,9
Silókukorica és csalamádé	2 254	2 390	1 898	26,6	25,0	19,2
Zöldségfélék						
csemegekukorica	304	369	309	14,3	15,7	13,6
paradicsom	51	74	51	36,2	50,3	48,0
zöldpaprika	25	25	21	15,8	16,6	14,5
vöröshagyma	41	58	47	18,5	20,6	23,6
Gyümölcs						
őszibarack	54	43	24	9,0	7,8	4,4
alma	497	265	557	15,3	8,9	18,2
körte	20	18	14	8,7	7,4	5,7
szőlő	399	545	391	5,2	7,4	5,5

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

17. táblázat: **Műtrágya értékesítés alakulása**

Megnevezés	2010	2011	2012
Műtrágya hatóanyagban, ezer tonna	385	413	438
Ebből: nitrogén	281	302	313
foszfor	46	51	59
kálium	58	60	66
Egy hektár mezőgazdasági területre kijuttatott hatóanyag, kg	72	77	83
Egy hektár szántó-, konyhakert-, gyümölcsös- és szőlőterületre kijuttatott hatóanyag, kg	84	90	96

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

18. táblázat: **Az öntözés helyzetének alakulása az adott év októberéig**

Megnevezés	Vízjogilag engedélyezett öntözhető terület, hektár			Megöntözött alapterület, hektár			Kiöntözött vízmennyiség, ezer m ³		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Szántó	133 400	156 326	150 805	25 559	60 426	78 747	30 260	80 880	122 117
Gyümölcsös	12 022	12 672	11 796	1 743	5 582	5 832	1 086	5 650	5 090
Szőlő	385	406	406	6	26	24	4	26	24
Gyep	2 301	6 518	2 105	135	1 637	54	61	560	10
Halastó	10 317	12 489	15 416	8 597	8 885	11 520	54 161	67 450	85 230
Egyéb (erdő, fásítás stb.)	10 609	12 965	13 479	612	2 880	3 514	308	8 895	5 264
Összesen	169 034	201 376	194 041	36 652	79 436	99 692	85 880	163 461	217 735

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

19. táblázat: Főbb mezőgazdasági gépek értékesítése

Megnevezés	Értékesítés mezőgazdasági végfelhasználóknak ^{a)}		
	2011. I. negyedév	2012. I. negyedév	2013. I. negyedév
Kerekes traktorok	391	429	388
Gabonakombájnok	24	28	26
Önjáró rakodók	51	48	32
Talajművelőgépek	564	745	818
ekék	38	48	50
tárcsás talajművelők	52	72	65
magágykészítők	103	171	192
Vető- és ültetőgépek	151	233	266
gabonavető gépek	21	20	39
kukoricavető gépek	104	194	191
Tápanyag-visszapótlási gépek	246	299	361
műtrágyaszóró gépek	222	289	354
Növényvédő és -ápoló gépek	217	225	278
szántóföldi permetezőgépek	82	125	115
Betakarítógép adapterek	16	22	^{b)}
kukorica csőtörő adapterek	9	13	^{b)}
napraforgó betakarító adapterek	6	^{b)}	^{b)}
Szálaskarmány betakarítók	136	112	185
fűkaszák	89	75	70
rendkezelők, rendterítők	36	33	92
Bálázók	36	34	46
Mezőgazdasági pótkocsik	51	59	49

^{a)} Használtgép értékesítés, viszonteladás és külföldi – EU-s és EU-n kívüli – eladás nélkül.

^{a)} Adatvédelem miatt nem közölhető.

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

20. táblázat: Magyarország állatállománya

Megnevezés	ezer darab					
	2010		2011		2012	
	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.	június 1.	december 1.
Szarvasmarha	706	681	692	694	733	753
Ebből: tehén	315	309	327	327	335	336
Sertés	3 208	3 168	3 142	3 025	2 913	2 956
ebből: anyakoca	228	219	220	210	205	198
Juh	1 204	1 181	1 150	1 081	1 168	1 147
ebből: anyajuh	864	844	828	821	839	836
Ló	68	65	77	74	77	76
Tyúk	39 428	31 848	37 947	32 865	34 692	30 075
ebből: tojó	12 005	12 571	10 764	11 743	10 268	12 077
Liba	3 028	1 384	3 558	1 187	3 333	1 082
Kacsa	5 547	5 813	5 294	4 436	4 520	4 242
Pulyka	3 637	3 168	3 222	2 999	3 150	2 799

Forrás: KSH

21. táblázat: Magyarország teljes haltermelése

Megnevezés	tonna							
	Tógazdasági haltermelés		Intenzív üzemi haltermelés		Természetesvízi zsákmány		Összesen	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2010	18 559	12 306	2 115	1 938	6 216	6 006	26 890	20 251
2011	20 250	14 281	2 336	2 067	7 047	6 790	29 633	23 138
2012	19 111	13 163	2 349	1 970	6 717	6 294	28 177	21 427

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, HAKI

22. táblázat: Becsült vadállomány

Megnevezés	ezer darab		
	2010	2011	2012
Gímszarvas	92,6	94,1	96,4
Dámszarvas	30,0	30,5	33,2
Őz	366,6	355,7	365,6
Muflon	11,0	11,5	12,3
Vaddisznó	106,7	105,8	109,8
Mezei nyúl	538,7	454,5	497,2
Fácán	761,7	612,8	678,8
Fogoly	32,4	24,8	22,8

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

23. táblázat: **Vadállomány hasznosítás, teríték**

	ezer darab		
Megnevezés	2009	2010	2011
Gímszarvas	39,3	41,1	47,7
Dámszarvas	10,5	10,8	11,7
Őz	89,8	88,6	93,1
Muflon	3,1	3,4	3,5
Vaddisznó	111,2	112,4	128,9
Mezei nyúl	106,8	78,8	98,9
Fácán	377,7	306,5	375
Fogoly	3,8	2,2	2,2
Pénzügyi adatok (milliárd HUF)			
Bevétel	15,87	16,37	18,67
Összes kiadás	15,71	15,97	17,20
Ebből: mezőgazdasági vadkár	4,00	7,03	2,24
erdei vadkár	0,12	0,14	0,16
Eredmény	0,16	0,39	1,47

Forrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár

24. táblázat: **Erdőterület, erdősültség**

	ezer hektár		
Megnevezés	2009	2010	2011
1. Földterület összesen	9 303	9 303	9303
2. Erdőgazdálkodás alá vont terület összesen ^{a)}	2 039	2 046	2 051
Ebből:			
Faállománnyal borított terület	1 913	1 922	1 928
Erdőgazdálkodás alá vont területről:			
Állami tulajdonú erdők	1 062	1 063	1 064
Közösségi tulajdonú erdők	19	19	21
Magántulajdonú erdők	832	840	843
Erdősültség százalékban	20,6	20,7	20,7

^{a)} Megjegyzés: Az erdő művelési ágon kívül tartalmazza az utak vadlegelők stb. területét is.

Forrás: Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Erdészeti Igazgatóság

25. táblázat: **A mezőgazdasági, vad-, erdőgazdálkodási és halászati társas vállalkozások jövedelemalakulása^{a)}**

Megnevezés	2009	2010	2011
Adózás előtti eredmény, millió HUF	35 853,7	49 757,5	137 091
Adózás előtti eredmény ezer HUF/hektár	9,7	10,7	33,2

^{a)} Adóbevallást készítő vállalkozások adatai alapján.

Forrás: NAV gyorsjelentés

26. táblázat: **Mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek külkereskedelme (éves adatok)**

Megnevezés	millió EUR		
	2010	2011	2012
Export	5 843	7 193	8 082
Import	3 711	4 446	4 472
Egyenleg	2 133	2 747	3 611

Forrás: AKI Statisztikai Osztály, KSH

27. táblázat: **Az élelmiszeripar fontosabb adatai**

Megnevezés	2009	2010	2011
Kibocsátás, millió HUF	2 249 415	2 236 178	2 548 121
Bruttó hozzáadott érték, millió HUF	657 136	598 721	626 928
Árbevétel, millió HUF	2 548 028	2 600 677	2 893 989
Foglalkoztatottak, fő	93 136	91 526	91 033

Forrás: NAV gyorsjelentés

28. táblázat: **Főbb élelmiszeripari szakágazatok árbevétele és eredménye**

millió HUF

Szakágazatok	Értékesítés nettó árbevétele			Adózás előtti eredmény		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Húsfeldolgozás, tartósítás	287 728	308 432	353 442	1 453	3 057	2 748
Baromfi-hús feldolgozása, tartósítás	253 347	235 003	268 065	-2 778	2 098	2 726
Hús-, baromfi-hús-készítmény gyártása	100 443	109 732	107 862	-960	3 291	-6 840
Gyümölcs, zöldség feldolgozás	257 244	217 579	208 266	6 789	4 522	92
Tejtermék gyártása	200 313	209 108	218 300	-2 886	-5 278	-6 636
Malomipari termék gyártása	111 243	97 354	113 928	-204	512	4 890
Haszonállat-eledelek gyártása	147 214	173 128	184 820	2 430	3 492	5 498
Hobbiállat-eledelek gyártása	68 707	69 289	71 128	3 042	5 636	-334
Tésztafélék gyártása	30 386	37 179	39 269	1 431	573	4 040
Sörgyártás	121 395	84 811	88 656	777	2 533	-644
Üdítőital gyártása	174 190	155 595	174 905	-3 019	2 254	2 252
Dohányipar	177 026	156 746	168 397	3 839	775	-913
Összes szakágazat	2 754 416	2 690 017	2 966 686	52 784	59 245	35 569

Forrás: NAV

V. Gyakran feltett kérdések

Ez a fejezetet nem állandó része az Agrárgazdasági Figyelőnek. Csak esetenként szerepeltetjük, ha olyan alapkérdések merülnek fel, amelyek igénylik a közszereplők és a laikus érdeklődők tárgyilagos tájékoztatását.

Mely területeken szerepel a világ élvonalában a magyar mezőgazdaság?

A **mezőgazdaságilag művelhető terület** aránya az összes területből 57,4 százalék, így az EU-n belül a 3. helyen állunk. Ebből is látszik, hogy Magyarország egyértelműen a kedvező agrárpotenciállal rendelkező országok közé tartozik.

Magyarország kedvező mezőgazdasági adottságait jelzi a mezőgazdasági területből a **szántó** aránya (80,8%) is, ami magas szintű szántóföldi növénytermelés lehetőségét teremti meg. Magyarországot csak Dánia előzi meg az Európai Unió tagországai közül a mezőgazdasági terület szántó részarányát tekintve. Az EU átlagot mintegy 23 százalékkal múljuk felül.

Az ország **vetőmagágazata** 300 millió dollárt (0,7%) képviselt a világ vetőmagpiacának 42,6 milliárd USD értékéből 2011-ben. Ennek ellenére a vetőmagkivitel alapján a világpiac 5. legnagyobb exportőre. Részesedése mennyiség tekintetében 4,7 százalékra tehető a globális vetőmag-kereskedelemben, értékét nézve pedig 3,9 százalékot tudhat magának.

A **csemegekukorica** termesztésünk és feldolgozásunk világszinten is jelentős. Világviszonylatban az USA, Thaiföld, és Franciaország mellett Magyarország a legmeghatározóbb exportőr. Gazdasági jelentőségét az egyre növekvő vetésterületek bizonyítják. Az Európai Unió két jelentős csemegekukorica termelője Magyarország, valamint Franciaország. Hazánk az EU egyik vezető fagyasztott-, valamint konzerv csemegekukorica exportőre Franciaország mellett.

2010-ben 1. helyen álltunk az EU-ban az 1 főre jutó **kukoricatermelésben**. Az egy főre jutó napraforgó termelésben pedig csak Bulgária előzött meg minket.

Magyarország az EU-15 országaihoz mérve a második, az EU-27 országaihoz viszonyítva a negyedik legjelentősebb **napraforgómag** termelő ország. 2012-ben az 1284 ezer tonna termelésünk az EU-27 össztermelésének közel 19 százalékát adta.

Hazánk a világ 8. legnagyobb **meggytermelője**, az EU-n belül a 2. helyet foglalta el 2011-ben, ugyanakkor az EU-27 országai közül legjelentősebb friss meggyexportőrök voltunk. Kivitelével Magyarország az EU-27 teljes friss meggy exportjának több, mint a felét adta. A feldolgozott termék külpiaci értékesítése is jelentős.

A világon az ázsiai országok után az Európai Unió számít a harmadik legnagyobb **méztermelőnek**. Az EU-n belül a legnagyobb arányban Spanyolország 15,8 százalékkal, Magyarország 10,8 százalékkal részesedett a méztermelésből 2009-ben. Az uniós tagállamok között hazánk rendelkezik az 5. legtöbb méhcsaláddal. Magyarországon a legnagyobb a fajlagos méhsűrűség az Európai Unióban. 2010-ben 1 millió, 2012-ben pedig több, mint 1,2 millió méhcsaládot tartottak nyilván és a méh-populációsűrűség 11 család/km² felett van. A magyar méhészet a mezőgazdaság bruttó termelési értékének 1 százalékát, az állattenyésztésnek 3 százalékát adja.

Az uniós **tormakínálat** több mint felét a magyar termés adja. A hazai termőterület kb. 1200-1500 hektár, ezen 8-9 ezer tonna a megtermelt termésmennyiség, melynek 90 százaléka hungarikumként kerül exportra. Magyarország az EU-27 országok közül a legnagyobb torma exportőr. Legjelentősebb hazai termőtájnak a Hajdú-Bihari körzet tekinthető.

Indián rizst világszinten mindössze 3 országban termesztenek: az USA-ban, Kanadában és Magyarországon. Az alig 11 ezer hektár globális indián rizs termőterületből hazánk 8-9 százalékos részarányt képvisel.

A víziszárnyas tartásának legfőbb célja világszerte a hústermelés, de Magyarországon a hízott máj és a melléktermékként termelődő toll-, és pehelytermelés is jelentős. A **hízott libamáj** előkelő helyet foglal el a hungarikumok sorában, de világszínvonalat képvisel a magyar libatoll is. Az országban évente 24,4 ezer tonna hízott **liba- és kacsa**hús, 3300 tonna máj és 4000 tonna toll termelődik. Jelenleg a világ legnagyobb hízott máj termelője Franciaország, termelése 19,3 ezer tonna volt 2011-ben. Magyarország foglalja el a második helyet 3,3 ezer tonnával.

Magyarország az Unió tagországait tekintve a második legnagyobb kacsahús előállító. 2012-ben 70 ezer tonnát állítottunk elő, mely az EU-27 éves termelésének 14 százaléka volt. Magyarország a kacsahús exportját tekintve a harmadik helyet foglalja el az EU tagországok sorában. 2011-ben 24 tonnát exportáltunk, ami az EU-27 exportjának 6 százaléka volt.

A világ **nyúl**hús exportja 2011-ben 220 millió dollárt és közel 40 ezer tonnát tett ki. Magyarország 31 millió dollárral és 4,5 ezer tonnával a 4. helyen állt Franciaország, Kína és Belgium után. Az elmúlt évben Magyarország 29 millió dollár és több mint 4 ezer tonna

kivitelével feljött a második helyre, Kína után. Értékben kifejezve Magyarország részesedése a teljes exportból 16 százalékos, mennyiségben 11 százalékos volt 2012-ben.

Magyarország **afrikai harcsa** termelése az EU-n belül 2. helyen áll az elmúlt évek átlagában. Ezt a fajt nálunk nagyobb mennyiségben csak Hollandiában tenyésztik. Értékben számolva azonban hazánk a legnagyobb afrikai harcsa termelő. Étkezési pontytermelésben – Cseh- és Lengyelország után – az Európai Unión belül 3. helyen állunk a 10,8 ezer tonna mennyiséggel.

